
SANKT OLAV

St. Olav utkommer en gang ukentlig. — Abonnement både for Inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig, i Ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementpris kr. 2,50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, — for utlandet tillegg av vedkommende lands avisporto. Opsigelser må være Ekspedisjonen i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. — Annonser må være innsendt innen mandag aften. — Manuskript innen fredag aften.

INNHOLD: „St. Olav“. — Ortodoks eller frilynd? — Vatikanet. — Om filmen: „To mennesker“. — Det Apostoliske Vikariat ved årsskiftet. — Varia.

ST. OLAVS REDAKSJON, AKERSVEIEN 5 - OSLO - TELEFON 23743

RETT + OG + SANNHET

„St. Olav“

Med dette nummer går «St. Olav» inn i det nye år og vil da først bringe alle sine trofaste lesere sin *hjerteligste takk* for det gamle, en takk for støtte og forståelse og en takk for overbærenhet.

En særlig takk til alle våre dyktige medarbeidere som stadig har vist oss sin store, uselviske interesse ved sin imøtekommenhet og offervilje. Om dem må sannelig sies, at de gjorde det gode for det godes skyld. Måtte Gud velsigne dem i alle deres foretagender for alt det gode og skjønne, de ved sin ypperlige penn har gledet og beriket oss med. Redaksjonen håper at denne støtte fra medarbeidernes og lesernes side også må bli «St. Olav» tildel i det kommende år, om mulig i ennu større grad. Det er en krevende og vanskelig oppgave, som det eneste katolske ukeblad i et protestantisk land er stillet overfor. De mange krav fra forskjellige hold må forsøkes oppfylt, for så vidt det lar sig gjøre. Det er krav både fra katolikker og ikke-katolikker. Våre trosbrødre krever med rette, at «St. Olav» skal være veiledende og retningsgivende i alt som vedkommer det katolske liv i vår moderne tid, og at «St. Olav» skal holde dem å jour med hovedbegivenhetene innen den katolske verden. På den måte vil «St. Olav» skape og øke bevisstheten om den katolske atmosfære som hviler overalt, men for mange mennesker ennu bare som en dunkel anelse i det underbevisste.

Mens vi skriver dette kommer vi plutselig til å huske på en innvending som flere interesserte katolikker i årets løp har forelagt redaksjonen, og som vi av frykt

for forglemmelse helst straks vil se på papiret, den nemlig, at man i vårt blad hører så relativt lite om det katolske liv fra de forskjellige stasjoner landet over. Det forekommer dem som om Oslo og Bergen dominerer for meget. Innvendingen kan ha en viss berettigelse, men Redaksjonen må i den henseende (dessverre?!) sies å være helt uskyldig. Det vilde være heldig og godt både for bladet og for menighetslivet hvis hver menighet hadde sin egen «faste korrespondent», som vilde underrette oss regelmessig om de begivenheter, som på en eller annen måte kan være av mere enn lokal interesse. Især i den henseende er der ennu megen plass til «ekspansjon».

«St. Olav» må ikke bare ta hensyn til de krav som stilles av katolikker, men også til de krav som stilles av ikke-katolikker. Disse krav blir mere og mere intense, fordi vi nu lever i en brytningstid, hvor det meste av det som en stor del av menneskeheten hittil har holdt for verdier og bygget sitt liv på, viser sig å være illusjoner, og hvor det derfor for mange kjennes ut som selve jorden under dem vakler.

Grepne av den utrygghetsfølelse flakker menneskene forvillede omkring, søkende den faste grunn, og vi oplever derfor også en tilsynelatende blomstringstid for sekter, filosofiske verdensanskuelser, psykologiske hygieneretninger, spiritisme og de mange moderne former av gnosticisme. Dog også for disse sublimert-subjektive fristere i sjeleørknen synes tiden å være moden, at de *må* åpenbare sin illu-

sjonære karakter, sitt vesens intethet. De virkelig søkende mennesker, de som drives av det ubønnhørlige sannhetskrav i sig til stadig å gå veien her i livet, og som derfor ikke lar sig hefte av alle de tilsynelatende så vakre herberger som byr sig til, må alltid fortsette videre og videre . . . . for disse mennesker er det «St. Olav»s oppgave å være veiviseren frem til den Kirke, som er bygget på klippegrunnen, og som derfor ikke kan rokkes — den som alltid har døren åpen for

den bortkomne sønn. For dem må veien til Kirken jevnes ved å rydde bort de mange stener, som innpodede fordommer har lagt på den.

Dette er det arbeide «St. Olav» i det kommende år vil koncentrere sig om. Og til det ber bladet nu især om sine trosfellers medhjelp. Hjelp oss ved *utad* å arbeide for dets utbredelse blandt slektninger og venner, *innad* ved forbønn og støtte i ord og gjerning!

Et godt, et velsignet nyttår for oss alle.

ORTODOKS ELLER FRILYND?

Av A. J. LUTZ, prest i Dominikanerordenen.

Det var ikke uten vemod, men heller ikke uten glede, jeg leste redaktør Rolf Thommessens kronikk i «Tidens Tegn» 3. desember 1931 om «Nutidens religiøse krise». Det vemodige i hans uttalelser er, at de røber en sjels søken. For oss, som har funnet, er dette noget som gjør ondt. Det velgjørende er den ærlighet med hvilken han kaster utslitte former fra sig og den sunde livstrang, som streber etter noget nytt. Imidlertid er der nogen punkter jeg ønsker å undersøke litt nærmere. Redaktør Thommessen vil ikke ta det ilde op, skjønt jeg er iblandt dem som med hele sin sjel «sverger til middelalderens mystikk».

Når jeg leser at «ortodoksien kan aldri få makt over menneskene igjen», så er jeg enig i det, dersom det dreier sig om ortodoksi i ordets protestantiske betydning. Jeg vil endog gå lengere og påstå at en protestantisk ortodoksi overhodet ikke eksisterer og aldri har eksistert. Ortodoksi betyr dogmetro, og noget slikt finnes ikke i den protestantiske verden. Protestantisk ortodoksi er en selvmotsigelse. Er man protestant, og vil man vedbli å være det, så er det minste man kan gjøre til protestantismens ære å følge reformatorens eksempel og kaste enhver ydre norm fra sig, for selv å bestemme hvad man kan tåle av åpenbart tro, dersom man i det hele tatt synes å måtte tro på noget. Det blev sunget i høie toner at «Luther har utfridd oss fra det papistiske åndstyranni og gitt oss Bibelen», så at enhver protestant med god samvittighet kan tyde inn i den hvad han selv best synes om etter å ha rådspurt sin egen religiøse erfaring, uten å ense nogen dogmatisk autoritet. Og da var og er det ute med ortodoksien.

Men det er også ute med noget annet. Den naturlige følge av denne personlige uavhengighet er at man kaster selve åpenbaringen overbord. Er det min egen erfaring, min egen intuisjon, som er normen for min bibeltolkning, så kan jeg umulig anerkjenne som religiøse verdier de ting som ligger utover mitt eget sjelelivs grenser. Den lutherske subjektivismen har stengt mig inn i min personlighets skranker. I sin dyrebare personlighets navn må derfor en ekte protestant ikke bare tilbakevise alle dogmatiske erklæringer og alle anathemaer som utgår «ex cathedra» fra menighetsfakultetet; men han må holde på avstand selve den av Gud åpenbarte sannhet. Hvis der er en åpenbaring — mange protestanter benekter det under påskudd av, at en undervisning fra Gud vilde opheve vårt personlighetsliv — så har den bare gyldighet forsåvidt vi selv kan «erfare»

den. Den samme holdning inntar en konsekvent protestant likeoverfor den åpenbarte morallov. Han betrakter sin samvittighet som «autonom», ikke bare slik som vi katolikker sier, at den er den høieste menneskelige autoritet som råder over vårt moralske liv, men slik at selv en åpenbart etisk lov — hvis den skulde eksistere — bare gjelder forsåvidt «min personlige innstilling» tillater mig å anerkjenne den. En sådan tankegang fører nødvendigvis enten til ikke å bry sig om spørsmålet: «Finnes der en guddommelig åpenbaring?» eller til freidig å svare: «Nei!»

Og nu står veien åpen til rasjonalismen à la Reimarus eller Voltaire, eller til de andre kristendomsfiendtlige systemer, og tilslutt til «det moderne hedenskap», med alt det det medfører av forakt for den kristne moral og for selve naturloven. For det er sant, hvad redaktør Thommessen sier, at vår tid er «et gjennombrudd av moderne hedenskap», og at den religiøse krise i våre dager er «en historisk og logisk fortsettelse av hele den antireligiøse utvikling som har funnet sted i Europa i snart to hundre år». Åpenlyst har denne utvikling holdt på i to hundre år, ja vel; men denne antireligiøse ånd lå og ruget over Europa lenge før.

En av de årsaker som frembragte denne ånd var den hedenske humanisme, som fra det 15. århundre av har påvirket åndslivet i Europa. Sammen med de antike kunstformer blev også den antik-hedenske ånd vekket til liv igjen og gjorde sig gjeldende i filosofi, retsvidenskap, moral, politikk med den samme pågående dristighet som i kunst og litteratur. «Mennesket er sig selv nok» var den grunnsetning som bar denne bevegelse. Følgen var en mere eller mindre bevisst forakt for kristendommen, på grunn av den beundring, den greske kultur hadde fremkalt for den menneskelige natur. De som sikkert var mest forbauset over denne beundring for den menneskelige natur var Aischylos, Sofokles, Plato o. a. Den skare av humanister som skrev hymner til Apollo og Afrodite, 15 hundre år etter at Kristus hadde frigjort menneskeheten for de olympiske spøkelses, tok sig vistnok i de gamle store grekeres øine ut som nogen naive skolegutter. Men disse skolegutter behersket Italia den gang, og den dag idag har kulturen den hedenske ånd i sig som de dyrket med så stor andakt. Den annen forberedelse til det moderne hedenskap var, som allerede nevnt, den lutherske reformasjon.

Og her forbauses vi over skjebnens ironi. Der finnes vel

ikke to bevegelser som tilsynelatende er så innbyrdes motsatte som den hedenske humanisme og den lutherske tro, ikke to mennesketyper så fremmede for hverandre som på den ene side en Lorenzo Valla, med sin hedenske livsglede i Venus's tjeneste, og på den andre side «broder Martin Luther med sine dystre brytninger mot den tilbunds fordærvede natur» og sin fred gjennom troen på den Korsfestede. Valla, Beccadelli, Braccio-lini o. a. var nogen karer som nok «syndet kraftig», men som ikke på langt nær «trodde så kraftig» som de munkar og nonner som Luther hadde ført tilbake fra «Babylon» til «det rene Evangelium». Og dog førte den lutherske mystikk med tiden til akkurat det samme resultat som renessansens begeistring for den greske Olymp, og dette resultat var frafalt fra den overnaturlige åpenbaring. Humanismen endte i dette frafall på grunn av sin idé om at mennesket er sig selv nok. Den lutherske mystikk førte til å opgi åpenbaringen i kraft av sitt prinsipp om den subjektive opplevelse som det religiøse livs høyeste norm. Den eneste konsekvente lutherdom er den liberale teologi. Luther selv var ikke helt ut luthersk. Han ante ikke hvor langt hans grunnsetninger vilde føre. Det han mente å opnå var å drepe pavedømmet. Ved denne store seier over «antikristen» agtet han å stanse. Han drepte ikke pavedømmet; men hans grunnsetninger drepte troen på Kristi guddommelige person hos alle de som tenkte hans grunnsetninger tilende. Kristian Schjelderup er meget bedre lutheraner enn alle såkalte ortodokse professorer. Det eneste som er uluthersk hos de liberale er at de ikke tar skrittet helt ut, at de forsøker, som redaktør Thommessens sier, «å bygge bro mellom nytt og gammelt», at de, med andre ord, forsøker å megle mellom tro og vantro. Ti jeg deler ikke redaktør Thommessens opfatning, når han sier: «En vakker dag vil vi våkne og opdage at det religiøse spørsmål er blitt noget helt annet enn det var for en menneskealder siden». Enkelte spørsmål av underordnet betydning, jo, de kan skifte om noen år, spørsmål angående endelig ting som redaktør Thommessens nevner: feminisme, kommunisme, freudianisme o. l. Men det religiøse spørsmål er i sin dypeste grunn alltid et spørsmål om tro eller vantro likeoverfor Jesu Person; de vesentlige elementer i det religiøse problem er i all evighet de samme: Er der en Gud? Har Gud lært oss noget om sig selv, og om den vei som fører til Ham? Er Jesus Gud eller bare et geni? Har Jesus skapt noget som heter menneskehetens religiøse organisasjon? Svaret på alle andre spørsmål avhenger av det svar man gir på disse. Skal vi innrømme psykoanalysen en religiøs betydning? Skal vi bli kommunister? Hvordan skal religionsundervisningen på skolene reformeres? Skal mødrene få lov til å drepe sine barn? Skal vi ha messe-hagler og den evige lampe i kirkene? Skal vi ha lov til å drikke et glass burgundervin eller må vi nøie oss med saft og vann — eller heimebrent? o. s. v. Svaret på disse spørsmål og på alle religiøse, moralske og sosiale spørsmål må lyde forskjellig efter de forskjellige svar man gir på spørsmålet: «Hvem sier menneskene menneskets sønn å være?» (Math. 16. 13).

Den katolske Kirke svarer med denne dogmatiske erklæring: «Du er Kristus, den levende Guds Sønn!» Og dette er den ekte ortodoksi. Den katolske Kirke alene har en ortodoksi, fordi den alene har et dogme. Et dogme er nemlig ikke det som en prest forkynner i overensstemmelse med en kongelig dansk trosbekjennelse; heller ikke det som alle indremisjonsfrøkener sverger til, når de sitter og skjender over «denne forferdelige Kristian Schjelderup». Et dogme er en læresetning som Kirken

forkynner i kraft av den autoritet den fikk av Gud. Da Gud i Jesu Person gav Petrus og de andre apostler fullmakt til å lære alle folkeslag; da Han gav Petrus i oppdrag å røkte Hans lam og Hans får, så var det ikke for at de først skulde spørre menneskene om deres «personlige innstilling»; men det var med den hensikt å lære oss noget av avgjørende betydning for vårt gudsforhold, d. v. s. for vår evige skjebne, og noget som vi med vår fornuft ikke var istand til å opdage. Vår «personlige innstilling» var ikke i Jesu øine noget Han vilde behandle med ringeakt; tvertimot. Hans åpenbaring og den autoritet Han gav sin Kirke er nettop beregnet for vår personlige innstilling slik som Gud kjenner den. Ti denne «innstilling» er noget Gud kjenner uendelig bedre enn vi selv. Det vi kaller «personlig innstilling» er nemlig som regel en holdning som er betinget av fordommer og uvidenhet, eller det er fantasiens eller følelseslivets eller nervenes innstilling. Personligheten ligger meget dypere, så dypt at «det moderne menneske» ikke engang aner den, på grunn av at «tidenes krav» krever at mennesket ikke skal tenke og ville, men bare føle, og nyde, og drive med strømmen, og sverge til alt vanvittig sludder, bare fordi det er nytt, og være hjemme i biler og kinoteatre og radiospektakel og forretningskontorer o. s. v., overallt, undtagen i sin egen sjel. Men det er nettop i sjelens dyp vår virkelige personlighet bor. Den ligger der som en fange i sitt hull og speider lengselsfullt efter en stråle av virkelig sol, og sukker fortvilet efter litt sund luft og sunt brød. Men det «moderne menneske» aner ikke hvilken tragedie der utspiller sig i dets indre. Gud ser det. Han gav oss sol, luft og brød; Han gav oss sig selv, fordi Han vet — Han som skapte oss — at vi lenges efter Ham. Og denne «innstilling», skjönt den er personlig, eller rettere sagt fordi den er personlig, fordi den ligger i vår sjel, hvor personligheten har sine røtter, og ikke bare i den fysiske del av vår natur, denne «innstilling» er felles for alle, efterdi alle har en uuddelig sjel med de samme evige lengsler og med det samme høyeste Gode som mål. Den åpenbaring, det liv Gud gav oss, da Han personlig kom til oss i menneskelig skikkelse, er derfor også noget felles for alle og ophav til en Kirke, til en stor familie av Guds barn.

Men Hans mening var sannelig ikke at vi skulde ha lov til å si nei! til Hans åpenbarte sannhet. Når enkelte påstår at en guddommelig åpenbaring, «selv om den eksisterte», ikke vilde forplikte oss til å ta imot den, så er dette vel en smule blasfemisk, men det er enda mere bornert. Disse «uavhengige» ligger under for den illusjon: å se Gud på samme plan som vår egen fornuft; de oppfatter Gud som deres like, hvis autoritet kan opheves av vår egen. De har en svært høi mening om sig selv, og en svært ringe en om Gud. Slikt kunde gå an hvis Gud var noget som f. eks. verdens sjel, eller Hegels «vordende» Gud eller en av de fetish som den Kristus-fiendtlige filosofi har funnet på. Men hvis Gud er Gud så taler Han med den samme transcendentale autoritet med hvilken Han gir oss livet og oppholder det, og også med den samme transcendentale kjærlighet. Ti Gud elsker oss altfor meget til ikke å ta parti for vår personlighet mot vår subjektivitets tåpelige innbilninger. Derfor vilde Han, at Hans åpenbaring skulde være «Dogme», d. v. s. optræ som en objektiv sannhet, som en norm med guddommelig myndighet, en norm felles for alle.

Jeg kjenner nok alt det man innvender mot det katolske dogme: «tørre formler», «formler som vil innfange det guddomme-

lige i metafysiske begrep», «tvangstrøie», «fremskrittstfiendtlig forstenethet» o. s. v. Fraser! Ikke en eneste av dem som har formulert disse innvendinger vet av erfaring hvad Dogmetroen er for noget. De kjenner ikke dogmet innenfra, og nettop like overfor den katolske religion glemmer de sitt eget hovedprinsipp angående det religiøse, nemlig at det må «opleves». De kjenner bare dogmets ytre formulering, men ikke den levende realitet som dogmet røber — eller skjuler. Deres kritikk gjør samme inntrykk som om en vilde gi en estetisk vurdering av en katolsk domkirke uten å ha sett den innenfra. Sett utenfra kan den virke som en imponerende masse med logisk beregnede proporsjoner og symetri, men en død masse. Trær man inn, så møter man noget annet. Hele bygningen blir likesom levende. Fra alteret utgår liv. Der er hjertet til en uhyre organisme. Hele arkitekturen konvergerer mot koret og alteret i koret. Slik er det med den dogmatiske bygning, dog med den forskjell at det liv som besjeler den i meget høyere grad gjennomtrenger den med kunstnerisk idé og religiøs mystikk enn en stenmasse kan gjennomtrenges. Man må kjenne dogmet innenfra for å vurdere det, m. a. o. man må tro på Guds åpenbaring og ikke nøie sig med å studere dens formulering. Tror en på den, da vil han nok opdage noget annet enn metafysikk. Hele formuleringen vil man da se ikke som en form som forsøker å innestenge det guddommelige i menneskelige skranker, men som en form det guddommelige selv påtar sig, når det træder i forbindelse med den tenkende og mediterende menneskesjel. Den menneskelige form virker da ikke mere generende enn f. eks. den tekniske bygning i Beethovens symfonier. Denne er ikke en form hentet utenfra, ikke en form som legger sig som en tvangstrøie over det musikalske liv, men en form gjennom hvilken det musikalske liv åpenbarer sig. Den moderne «dogmeløse» kristendom er nettop dogmeløs, fordi den fornekker sjelen, livet, d. v. s. åpenbaringen. En sådan religion gjør det samme inntrykk som en viss moderne musikk som vil frigjøre sig fra harmoni og kontrapunkt. Den kan godt undvære dem, fordi den ikke eier de indre realiteter som innenfra frembringer de tekniske former, ikke det sprudlende, syngende liv som kommer fra hjertet; den kjenner bare jakten efter sensasjon og effekt og flyktige, rare stemninger, eller den maler istedenfor å synge, fremtryller kosteskafter istedenfor å åpenbare.

«Was von Menschen nicht gewusst
Oder nicht bedacht
Durch das Labyrinth der Brust
Wandelt in der Nacht.» (Goethe).

Tror man på Jesu åpenbaring så tror man også på dogmet. Dogmets innhold er absolutt homogen med åpenbaringen. Formuleringen kan skifte, ja den må skifte, fordi åpenbaringen taler til levende mennesker, hvis filosofi, vitenskap, kultur utvikler sig; men innholdet er og blir de realiteter Jesus har bragt oss. Derfor er dogmet heller ikke nogen tvangstrøie for oss, likeså lite som dagslyset er en tvangstrøie for vårt øie. Jeg kan godt forstå at intelligente protestanter, som bare kjenner den protestantiske ortodoksi, steiler foran dens dogmer og kaster dem fra sig i frihetens navn. Ti den er menneskeverk; den er åndstyranni, fordi den stammer fra mennesker, dens autoritet er vitenskap eller politikk, altså noget menneskelig, som er blottet for all myndighet til å tale til oss angående vårt gudsforhold.

Det katolske dogme derimot er guddommelig sannhet, forkyndt av Gud gjennom en myndighet Han selv har innstiftet. Det som kommer fra Gud kuer ikke sjelivet men skaper det; tynger ikke på personligheten, men oppløfter den, ikke som en «espallier», men som en iboende livsenergi. Ved å tro på den åpenbarte sannhet blir mennesket oppløftet og adlet i den grad at det tenker Guds tanker, er delaktiggjort i Guds liv. Man kan late hånt om det. De som later hånt derom er imidlertid som regel de som er svært stolt av å være delaktiggjort i Darwins tanker eller i Freuds.

Vår katolske ortodoksi forutsetter altså troen på en guddommelig åpenbaring som kom til oss i Jesu person. Har en denne tro, så er ortodoksien en selvfølge. På samme tid står det da klart for en, hvordan ortodoksien alene kan vedlikeholde og fornye det religiøse liv, og gjennom dette skape en ny sosial orden og en menneskeverdige kultur.

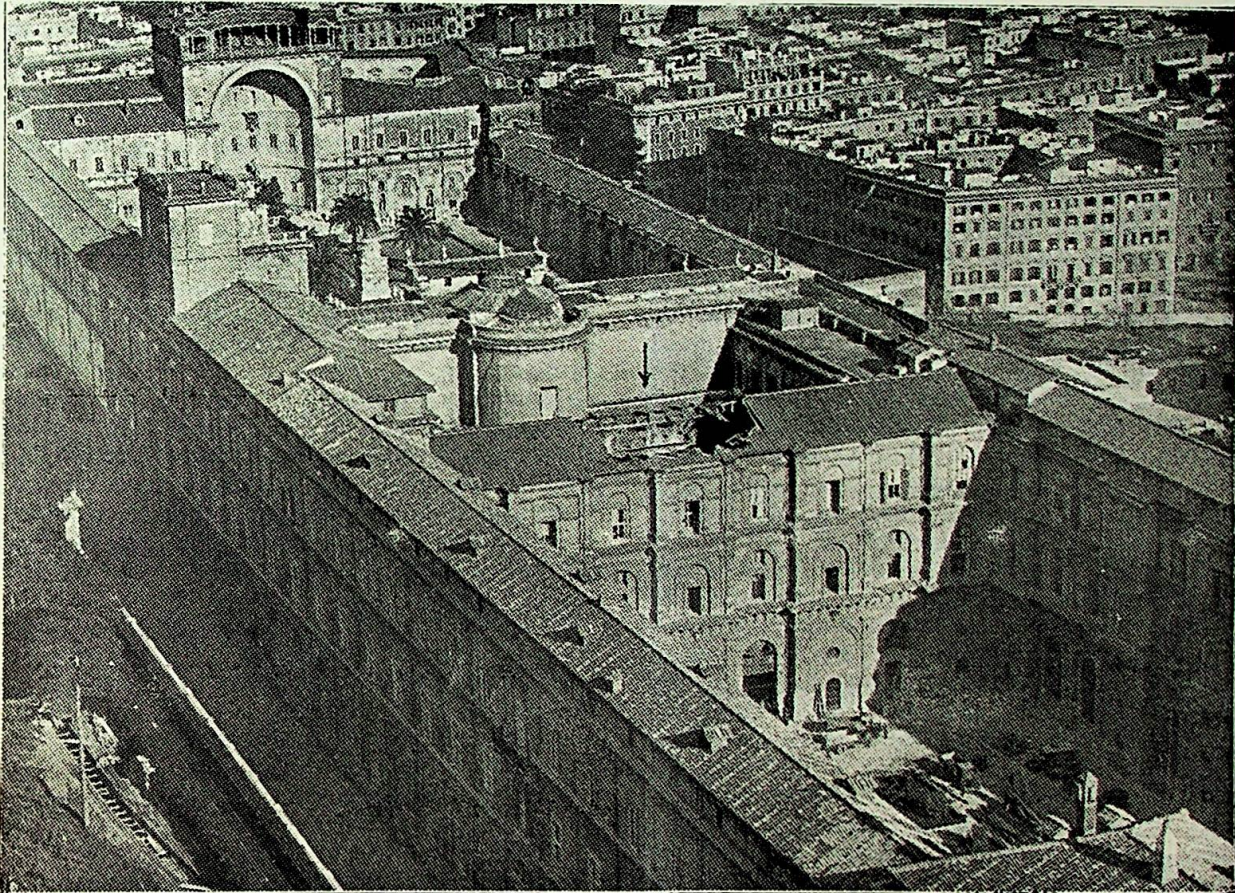
Det var vel en anelse om ortodoksiens nødvendighet som gjorde at også protestantismen forsøkte å ha en ortodoksi. Det kristne instinkt steiler overfor den tanke at Guds åpenbaring skulde være overlatt til menneskenes «oplevelser» og vilkårlige tolkninger, at Gud skulde ha undlatt å sørge for sitt eget Ords uplettede renhet. Tertullian taler om at de gode tendenser hos hedningene røber en «anima naturaliter christiana», en sjel med kristne instinkter. Vi kan også fastslå at de protestanter som tror på en åpenbaring og mener å ha en ortodoksi, har i sig en «anima naturaliter catholica». Selve utdensen i den kristne sjel går i retning av den katolske Kirke. Vennlige protestanter synes ofte synd på oss «stakkars katolikker» i et helt protestantisk land, hvor alle tendenser går oss imot. Jeg har ikke dette inntrykk. Tvertimot. Alle alvorlige bevegelser i det protestantiske folk, alle dype lengsler efter fornyelse, er likesom en dragning hen til den katolske Kirke. De fleste vil ikke være ved det, fordi de kjenner den katolske Kirke bare gjennom løgnaktige vrebilleder. Men det som alle søkende søker, er den katolske Kirke; og det alle skuffede er skuffet over, er protestantismen. Jeg ser omkring mig en hel verden som går og hungrer efter «middelaldersk mystikk», ikke fordi den er middelaldersk, men fordi den er sprunget ut av Guds hjerte. I middelalderen hadde man heldigvis en egen evne til å opfatte de ting som er sprunget ut av Guds hjerte, en egen trang til å foretrekke det evige fremfor det timelige; og denne evne var nok egnet til å gjøre folk mere oplyste og lykkelige enn vår moderne åndsforlatte materialisme. Jeg har endog en mistanke om at det redaktør Thommessen sukker efter er også en smule «middelaldersk mystikk», skjønt han kaller det kanskje med andre navn. Navnene er likegyldige, når man har realiteten.

Jeg ønsker derfor av hele mitt hjerte at det skal lykkes for redaktør Thommessen å gjøre det helt av med det gamle luthersk-ortodokse skrammel. Men det vilde gjøre mig ondt, hvis det skulde lykkes for ham å skape noget nytt. Ti også dette nye vilde være menneskeverk. Om 20 år, kanskje før, vilde det være likeså gammelt og likeså bankrott som «Confessio Augustana» (Augsburger Confession). Vi behøver ikke å skape nye former for religiøs tro og religiøst liv. Den religiøse realitet er evig levende. Ved sin egen iboende kraft driver den den troende og tenkende menneskehet til å finne de former som hver tid krever. Selvfølgelig må man ikke være i den grad forhekset av «tidenes krav» at man overser det viktigste i kristendommen, dens evig varende innhold. Og en ting til har man ikke lov til å overse, nemlig at kristendommen ikke i første

rekke er en metode til å løse kulturproblemer eller sosiale problemer, men at den er religion. Religion er et samfundsliv med Gud. Derfor er det avgjørende heller ikke bare studium, diskusjonsmøter, frilyndte foreninger o. l. Frilyndhet er en god ting, forsåvidt den kan frigjøre fra anti-katolsk uvidenhet, fra

fordommer og pietistisk tomhet. Men frilyndheten fører ikke til Gud. Det er Gud som fører til Gud. Og de som blir ført til Ham, er de som ikke nøier sig med å fornye gamle former, men de som ber om å være blandt «de små, for hvem Faderen har åpenbart det.» (Math. 11. 25).

Vatikanet.

Fugleperspektiv av bibliotekfløien i Vatikanet. Man ser det gapende hull, som er opstått ved nedstyrningen.

OM FILMEN: „TO MENNESKER“

Vi hadde forleden dag, etter opfordring, anledning til å overvære en opførelse av den teknisk og kunstnerisk sett ualmindelig vakre film «To mennesker». Filmens innhold har gitt et herværende blad anledning til å spørre: «Er den katolske Kirke en Moloch, som krever menneskeoffer, og tvinger en ung mann til å forsake den kjærlighet han allerede hadde bunnet sig til?» (fordi hans mor har lovet ham til den hellige Jomfru, hvis guddommen vilde redde ham i ytterste livsfare).

Filmens innhold er i få ord dette: I Tyrol lever der en adelig familie: grev Enna, hans hustru og to sønner.

Den ene sønn, den eldste, er officer i Wien, og trenger det lite de har til sin eksistens. Det er skikk i slekten, at den yngste sønn blir prest, men i denne generasjon er den yngste sønn forlovet med en ung, vakker pike og reagerer derfor sterkt mot tanken om å bli prest, til tross for morens og huskapellanens påtrykk. Imidlertid utsettes han og den unge pike for en livsfare, og i sin fortvilelse lover moren å vie sønnens liv til den hellige Jomfru, hvis Maria redder ham. De blir reddet, men sønnens sorg er stor da han erfarer morens løfte, og større enn da moren dør på en tragisk måte, som

han delvis må bebreide sig å være skyld i. Huskapellanen får ham da til å reise til Rom for å rådspørre en tysk kardinal, en gammel venn av familien, og skjønt denne uttrykkelig fremhever at enhver er ansvarlig for sin egen handlemåte, legger han allikevel press på ham ved et nokså mangelfullt, men i den unge manns øine dog slående eksempel. Så blir den unge greve, Rochus, presteviet. Han kan dog ikke slå sig til ro fordi minnet om den unge pike stadig forfølger ham, og på sin foresattes forespørsel, om han føler sig lykkelig, må han erkjenne, at han er en dårlig prest. Da prioren erfarer grunnen, sender han ham til et kloster i nærheten av det gamle hjem, hvor han, etter priorens mening, ved daglig å ha den unge pike for øinene, kan få anledning til å glemme henne! (sic!) Det dristige eksperiment mislykkes selvfølgelig. Etter at han har erklært den unge pike sin uforandrede kjærlighet, er hun sterk nok, til tross for sin egen kjærlighet, å minne ham om hans cølibatsløfte, som hun ikke vil være skyld i at han bryter.

Filmen slutter med at den unge Judith styrter sig ned fra en fjelltopp for ikke å friste ham mere.

Ennu en gang til: filmen er teknisk og kunstnerisk sett uforlignelig. Ved det intense spill og den fullendte regie, støttet av de herligste naturscenerier og en upåklagelig klangvirkning, gjør filmen et overveldende og uforglemmelig inntrykk.

Men . . . filmen er usann, forløiet, tendensiøs! Ingen katolsk prest vil i virkeligheten vedkjenne sig den moral, som her seiler under katolsk etikette. For det første kan ingen huskapellan, ifølge den katolske moral, påvirke en ung mann til å bli prest. Huskapellanen virker direkte konstruert og derved fullstendig usympatisk, for ikke å si umenneskelig. Omtrent det samme må sies om Kardinal von Kramer, hvis argumentasjon er lite i overensstemmelse med en kardinals sjelekunnskap og psykologiske erfaring. Ingen av de nuværende kardinaler vilde sikkert fornede sig til ved slike råd å overtale en ung mann til prestekallet. Prioren representerer den mest lysblå-øiede naivitet, for ikke å si den skjære dumhet. Samme kompliment til hans kollega i Rochus's fødeby, som sender ham like i løvens (løvinnens?) gap.

Hvad meningen så enn er med filmen, må den sies å være bygget på en ikke-katolsk moral, da ifølge den katolske moral intet menneske kan binne et annet menneskes frie vilje i samvittighetsspørsmål. Den unge mann var derfor på ingen måte forpliktet til å bli prest. Dermed faller hele filmens tendens. Hvad selvmord angår: kan det jo overhodet aldri være tale om moral.

«Tidens Tegn» skrev videre: «at hvis den katolske Kirke er en Moloch, så er den ialfall en Moloch, som favner sine ofre i et veld av skjønnhet.» Hertil må bemerkes, at vi så bare et glimt av den virkelige skjønnhet, som de store gudstjenester i Peterskirken byr de troende. Dessuten forekom det oss at en del av optagelsene i den store basilika var rekonstruksjoner, mens nogen av interiør-billedene utvilsomt var ekte.

Det Apostoliske Vikariat ved årsskiftet.

Når man søker å få en oversikt over Vikariatets tilstand i året 1931, vil det især være en begivenhet som påkaller oppmerksomheten, nemlig den romerske bestemmelse om nyinndeling og omorganisasjon av det Apostoliske Vikariat, som siden 1892 omfattet hele Norge og siden 1913 også Spitsbergen. Ennu har man dog ikke merket så meget til denne bestemmelses konsekvenser, frasett at den i løpet av årets siste måneder har medført adskillige forflytninger blandt geistligheten.

Det er først i løpet av det nye år at Roms dekretet om opprettelsen av Nord-Norges og Mellem-Norges kirkedistrikter og begrensningen av det Apostoliske Vikariat til det Søndenfjeldske Norge vil bli virkeliggjort. Men for fremtiden vil man få tre, innbyrdes uavhengige, kirkelige områder med tilsvarende selvstendige ordinariater (centraladministrasjoner) henholdsvis i Tromsø, Trondheim og Oslo. Innen kort tid vil Picuspatriene helt ha overtatt Mellem-Norges kirkedistrikt, og til sommeren vil patrene av den Hellige Familie opta virksomheten i Nord-Norge, mens de derværende sekularprester overføres til Oslo Apostoliske Vikariat, hvor sjelesorgen også i fremtiden vil utøves av sekularprester med assistance av de ordensprester som nu virker der. Imidlertid forlater Jesu Hjerteprestene nu Norge, efter Provinsialens bestemmelse, da man i så høi grad trenger dem i deres fedreland; de dyktige patres vil bli meget savnet.

Det gamle år har forøvrig ikke vært preget av minnerike begivenheter. Enkelte ting vil dog erindres: de religiøse festligheter i anledning av Efesusjubleet, som blev feiret i alle Vikariatets kirker. På hospitalsvesenets område kan året fremvise betydelige fremskritt: grunnstenedleggelsen til det nye hospitalsbygg i Arendal og i Porsgrunn innvielsen av St. Josefs hospitals vakre, moderne hospitalsbygning, bygget som en fløi til det gamle hospital.

Det bør også nevnes at Norske Kvinners Katolske Forbund i 1931 har holdt sitt 3. landsmøte med tydelige vidnesbyrd om større interesse og sympati for Forbundets betydningsfulle virksomhet.

Det religiøse liv lar sig ikke statistisk måle; i sin dypeste realitet er det utilgjengelig for menneskelig iakttagelse. Det gis dog enkelte vidnesbyrd om stillingen, således har antallet av kommunioner også i det forløpne år vært stigende, ikke minst blandt barnene. Det er et gledelig tegn på at det katolske liv herhjemme likesom i utlandet blir mer og mer eukaristisk. Det betyr nemlig en økende forståelse av nødvendigheten av vårt religiøse livs stadige fornyelse gjennom den største skatt som er blitt betrodd til Kirkens omsorg.

I løpet av høsten 1931 er der utkommet tre katolske bøker, Pater Lutz's bok: Lourdes og dets mirakler, fru Sigrid Undsets oversettelse av Chestertons: Det evige menneske og fru Ulla Vedel Berrums oversettelse av L. Burger: Mødre, en jordmors erindringer. Alle tre

bøker er meget verdifulle som uttrykk for katolsk tro, tankegang og liv; de vil hjelpe de Troende til å få dypere forståelse av Kirkens rikdommer og er ypperlig egnet til å veilede dem der søker å lære Kirken å kjenne.

I årets siste måneder har verdens finanskriser gjort sig merkbart gjeldende, og den vedblir å kaste mørke skygger over fremtidsutsiktene. Til gjengjeld har vi i denne tid hatt den glede å se en ung konvertitt vende tilbake til Norge som prest, mens en annen på Julaften blev presteviet i den evige Stad.

Dog vi må ikke feste oss for meget ved jordiske bekymringer eller ved menneskelige forhåpninger. Vi må likesom Hellig Olav sette vår lid til Gud og vår rettfærdige sak. Med den hellige Paulus må vi si *vi vet på hvem vi har trodd!* Med urokkelig tillid må vi, befriet for lammende pessimisme, pliktstro og offervillige gå til vårt daglige virke og gjennom dette vil vi øve vår gjerning som borgere og kristne i det samfund vi lever i, og med det tilkommende som det forjettende mål for all vår streben. — Med disse få ord vil jeg ved årets utgang gjennom «St. Olav»s spalter hilse alle Norges katolikker og ønske dem at det nye år må bli rikt på velsignelse for alle!

Henrik Irgens.
Apostolisk administrator.

VARIA.

Oslo.

— Høiærverdige Administrator *Irgens* reiser den 9. januar til Bergen; han vil være tilbake i Oslo den 15. januar.

— Herr Bankchef *Nils Parmann* (Oslo) og herr direktør *Wilhelm Rosasco* (Bergen) er utnevnt til riddere av den hellige Gregor den Stores orden.

— Den tradisjonelle juletreffest holdtes også i år i Hjemmenes Vels koselige lokaler. Tilslutningen var stor og der hersket en ekte julestemning blandt hele forsamlingen. Efterat festkomiteens formann, herr B. Nylund, hadde ønsket alle velkommen, gav han ordet til aftenens festtaler, Mgr. Dr. K. Kjelstrup, som i vakre ord tolket julestemningens betydning i alle livets omstendigheter. Når hjertet er såret i livets hårde kamp finnes der lægedom i Betlehem, hvor himmelens Kongesønn blev født i armodshjem. Der er også den uforfalskede broderkjærlighets arnested. Julen må gi en ny start til alle, omstrålet av den kjærlighet som velder ut over verden som en flod, hvis kilder er å finne ved krybben i Betlehem. Den høiærverdige taler utredet disse tanker på en mesterlig måte. Han fikk da også stort og velfortjent bifall. Måtte alle tilhørerne bevare disse ord i sitt hjerte og overveie dem, forat de kan frembringe herlige fruk-

ter i det kommende år. — Derpå var det sang av frk. Hanke, som fikk en hjertelig applaus og måtte gi noen dacapo-numre. Herr stud. med. Sylow-Kreutz og Fru Lilleba Sollie Årseth gav som vanlig alle musikkinteresserte noen herlige, kunstneriske øieblikke. — Herr Lund leste noen morsomme fortellinger. Videre var der dans og sang omkring juletreet. Og ved midnatt gikk vi hjem med det inderlige ønske: «Gid, vi hadde flere slike juletreffester.» *JAMAR.*

— St. Sunniva og St. Olavs fellesskole avholdt mandag den 28. desember sin årlige juleforestilling i St. Josefs-instituttets store festlige gymnastikklokale, som for anledningen var pyntet med et vakkert tendt juletre og fylt av et tallrikt publikum med alle skolebarna på de første benker. Blandt de særlig innbudne bemerkedes de fleste av de herværende prester med de høiærverdige administrator *Irgens* og monsignore *Kjelstrup* i spissen. De flinke småpiker opførte et drama fra kristenforfølgelsesens tid, og gikk løs på den vanskelige oppgave med freidighet og anerkjennelsesverdige samvittighetsfullhet i memoreringen av de ofte lange og krevende replikker. Teknisk sett støttedes opførelsen betydelig av de utmerkede sceneforhold, hvis dimensjoner mange av de små skuespillerinners «virkelige» kolleger kan ha grunn til å misunne dem! — I mellomaktene var der instrumental og vokal musikkunderholdning, hvor man fikk rik anledning til å beundre St. Josefssøstrenes musikkpedagogiske dyktighet. Både korsangene på tysk og fransk og den 4-hendige musikk klang nydelig og gikk med den presisjon som røber den sikre ledelse, og dette gjelder også en i sig selv melodios liten pastorale, som blev helt i sin stil naivt og yndig fremført 6-hendig av tre italienske småsøstre og gjorde samme stormende lykke som alle de øvrige numre på det rikholdige program. (Forestillingen gjentas samme sted onsdag den 13. januar kl. 7 aften).

E.

Horten.

Annen juledag var det en uforglemmelig høitid for oss katolikker i Horten. Pater Leo fra Tønsberg leste den hellige messe hos herr Apoteker Müller. Under den hellige messe forklarte pateren Jesu menneskevordelsens mysterium: «hvorfors måtte Frelseren være både Gud og menneske». Ni personer var tilstede. Fem mottok den hellige kommunion. Efter den hellige messe sang vi en vakker julesang. Efter denne høitid spiste vi frokost ved et festlig bord. Særlig takk til fru Müller for hennes vennlighet og imøtekommenhet. Annen juledag 1931 vil vi aldri glemme. *M. L.*

Porsgrunn.

Disponent Carl P. Wright er valgt til ordfører for 1932. Det er vistnok den første katolikk som er valgt til ordfører i en norsk kommune. Herr Wright er født i 1893 og har vært medlem av Porsgrunns bystyre siden 1922.

Luxemburg.

Den norske sendemann i Paris og Luxemburg, herr Erik Colban, som like før jul opholdt sig i Luxemburg for å overrekke sine akkreditiver, har sammen med den luxemburgiske statsminister avlagt en visitt hos den tidligere overhyrde for den katolske Kirke i Norge, Erkebiskop Fallize, meddeler «Luxemburgischer Wort».

Pavens juletale.

Som vanlig har Paven på julaften mottatt Kardinalkollegiets jule- og nyttårsønsker. Tilstede var 22 kardinaler, bl. a. Kardinal van Rossum, Kardinal Bourne, Erkebiskop av Westminster, og den spanske Kardinal Segura y Saenz. Kardinalkollegiets dekan, Granito Piguatelli di Belmonte, overbragte de tilstedeværendes gode ønsker. I sitt svar minnet Paven først og fremst de omkomne ved sammenstyrtingen i Vatikanbiblioteket. Paven uttalte: «Alle arbeidere, alle arbeidets sønner, de ydmygeste menn i sine ydre kår, men etterfølgere av Betlehems barn, den senere arbeider fra Nasareth, står mitt hjerte særlig nær.» Derpå uttrykte Paven sin sorg over den forfølgelse den katolske aksjon hadde vært utsatt for, men samtidig trøstet det ham å se at rettferdighetens og fredens prinsipper tilslutt allikevel begynner å bane sig veien. Russland, Mexiko og Spania gav ham stor sorg. Hvad angår arbeidsløshetens krise beklaget Paven at menneskene ikke tar sin tilflukt til Gud. Paven vilde ikke nærmere gå inn på freds-, avrustnings- og nedrustningsspørsmålet, fordi han allerede gjentagne ganger før hadde gjort det, uten at hans ord og formaninger var blitt etterfulgte; tvertimot var de blitt forvansket, således at de gav anledning til ennu mere uenighet. Derfor er det bedre å be til Gud og bønnfalle Ham om den sanne fred blandt menneskene. Verden er så ulykkelig fordi den mangler tro og religion.

Til minne om 1500 årsjubileet

for kirkeforsamlingen i Efesus har Paven utsendt en encyklika «Lux Veritates» («Sannhetens lys»), datert fra den 25. desember. Encyklikaen vil omtales i førstkommende nummer.

Rom.

Vatikan-Observatoriet flyttes nu fra sin plass i Vatikanet til den pavelige sommerbolig i Castelgandolfo, fordi den sterke elektriske belysning over Petersplassen og nybebyggelsen bak Vatikanbyen vanskeliggjør observasjonene. Observatoriet har fra den forrige direktør, Pater Hagens tid, et kjent ry, idet han gjorde epokegjørende iakttagelser av de «mørke tåker», og den nuværende leder, jesuiterpateren Stein, har fortsatt hans

arbeide. Man mener at innredningen av det nye observatorium skal være helt ferdig i 1933, og der er foretatt flere nyanskaffelser — bl. a. bestilt et kjempe-speilteloskop i Tyskland til fotografisk optagelse av stjernehimmelen.

Nedstyrtingen i Vatikanbiblioteket.

Til de forskjellige meddelelser i dagspressen kan det tilføies at det for ulykkens 5 ofre er blitt holdt en høitidelig Requiemmesse i Vatikanets sognekirke, som blev celebreret av Mgr. Caccia Dominioin. Gudstjenesten blev bivånet av alle Vatikanbyens embedsmenn og tjenestefolk samt Pavens søster, alle prelater av det Vatikanske Bibliotek og en stor mengde troende.

Russland.

I Sovjetunionen har man i julehelgen arbeidet som på almindelige dager. De forskjellige kirker var dog godt besøkt, skjønt atheist-organisasjonene utfoldet en heftig anti-religiøs kampanje. Især i Moskva og Leningrad var der god kirkesøkning. I spredte tilfelle, ved hvilke de kirkesøkende fryktet å bli molestert ved aggressiv optreden av de gudløse organisasjoners medlemmer, blev det ydet assistanse av den røde garde, så at gudstjenesten kunde fortsettes uhindret.

Padre Ludvig Billot. S. J.

er den 18. desember i Jesuittordenens noviciatshus i Galloro (pr. Roma) avgått ved døden, 86 år. Padre Billot var født i Sierk i bispedømmet Metz. Med ham er en av Kirkens mest «klassiske» teologer vandret bort. I mange år var han professor i dogmatikk ved det Gregorianske universitet, hvor han var meget avholdt og beundret av sine studenter. I 1911 blev han av Pius X ophøiet til Kardinaldiakon av S. Maria in via Lata. I 1927 tilkjennegav den likeså fromme som lærde kardinal sitt ønske om å vende tilbake til det stille, religiøse liv i sine enkleste former. Hans ønske var motivert av slike ophøiede og spirituelle motiver, at Pave Pius XI, tiltross for det store tap som Kardinalkollegiet derved led, ikke kunde avvise det. Paven fremhevet også i det derpå følgende konsistorium Pater Billot's store fortjenester. Fra 1927 til hans død kunde Padre Billot ofre sig helt for sine studier og til den nye utgave av alle sine store verker i noviciathuset i Galloro. Begravelsen fant sted under de enkleste former, ifølge Jesuittordenens sedvane.

Takksigelse.

Da det er mig umulig personlig å nå alle dem som viste mig oppmerksomhet i anledning prestevielsen, må det være mig tillatt, iallfall foreløpig, på denne måte å bringe hver enkelt min hjerteligste takk. I særlig stor takknemlighetsgjeld står jeg til medlemmene av St. Eysteins forbund, derfor vil jeg i den nærmeste fremtid opofre det hellige messeoffer for disse.

Roma, 29. desember 1931.

Haakon Bergwitz.